

Bescherming van de oeverwaluw

Richtlijnen voor aannemers

Inhoudstafel

De oeverzwaluw in het havengebied	2
Voorkomen en beschermingsstatus	2
Maatregelen om verstoring te beperken	3
Bescherming maximaliseren	4
Antwerpse haven natuurlijker	5
Meer info?	5

De oeverzwaluw in het havengebied

Voorkomen en beschermingsstatus

Van eind maart tot eind september verblijft de oeverzwaluw in ons land. Het broedseizoen van deze typische koloniebroeders loopt van half april tot eind augustus. Een kolonie kan tot enkele honderden broedparen tellen. Deze vogels graven met hun snavel en poten nestgangen in steile, onbegroeide wanden van rivieroeveren vaak nabij open water.

Dit natuurlijke biotoop wordt steeds zeldzamer vanwege de vele oeververstevingen en het vastleggen van rivieren en waterlopen. Daarom gaan deze vogels op zoek naar alternatieve broedplaatsen. Deze vinden ze in kunstmatige biotopen op werven, waarbij de wanden van afgegraven zandhopen of bouwputten met steile wanden sterk gelijken op hun natuurlijke biotoop. Gezien het dynamische karakter van de haven van Antwerpen en daarmee samenhangend het veelvuldig voorkomen van zandhopen op werven, speelt de haven een belangrijke rol in het voortbestaan van de oeverzwaluwen. Jaarlijks broedt zo'n 10-20% van de Vlaamse populatie in het havengebied.

Omwille van het beschermingsstatuut van de oeverzwaluw, is het opzettelijk verstoren, wegnemen of vernietigen van nesten verboden. Wanneer u plannen heeft voor graafwerken of permanent met verwerking van grondstocks te maken heeft, dient u rekening te houden met de oeverzwaluw. In de praktijk betekent dit dat de aanwezigheid van een broedkolonie ervoor kan zorgen dat een (deel van de) werf kan stilgelegd worden gedurende het broedseizoen (april tot half augustus).

Maatregelen om verstoring te beperken

Een kolonie oeverzwaluwen vestigt zich enkel in rechte, steile zandwanden van minimaal 1 m hoog. Deze ontstaan door graafwerken of door het afschuiven van een bestaande grondstock. Om het risico op vestiging te beperken, zorgt u er dan ook best voor dat er geen rechte wanden aanwezig zijn in de zones waar u tijdens het broedseizoen nog werken zal uitvoeren.

Aangezien een kolonie zich op korte tijd kan vestigen, is het aangewezen om tijdens het broedseizoen alert te blijven voor gunstige omstandigheden voor de oeverzwaluw. Zorg er daarom voor:

- dat er op het einde van een werkdag steeds een controle wordt uitgevoerd op potentieel gunstige omstandigheden voor oeverzwaluwen: schuin rechte wanden steeds af
- dat kraanmannen en andere werklieden op de hoogte zijn (en attent blijven) van de risico's en zo weinig mogelijk rechte wanden (onbeschermd) achterlaten

In het geval het onvermijdelijk is dat er een rechte wand wordt achtergelaten (omdat er bv. een bouwput voor funderingen wordt gemaakt), wordt deze best tijdelijk afgedekt (met een doek of plastic).

Bescherming maximaliseren

Naast het vermijden van ongewenste vestiging in werfzones, kunt u ook nagaan of er zones zijn waar de vogels ongehinderd kunnen broeden. Een geschikte wand is zo goed als loodrecht, niet begroeid en bestaat bij voorkeur uit steekvast zand. Een hoogte van twee meter is reeds voldoende. De oeverwaluw zal vooral het bovenste gedeelte van de wand gebruiken, om zo buiten het bereik van roofdieren te blijven. De lengte is afhankelijk van de beschikbare ruimte, maar uiteraard liefst zo lang mogelijk. De oeverwaluw schijnt niet echt een uitgesproken voorkeur te hebben voor een bepaalde oriëntatie.

Wanneer er zich een kolonie vestigt, gun de dieren dan voldoende rust. De kolonie wordt niet meteen gehinderd door activiteit in de nabije omgeving, maar een afstand van een 5 tot 10 m tot de nestingen is wenselijk. Markeer daarom ook de broedkolonie en plaats een bord zodat iedereen geïnformeerd is over de aanwezigheid van de kolonie.

Vermijd of beperk tot slot het gebruik van insecticiden tot een minimum. De oeverwaluw voedt zich immers met insecten die ze al vliegend verzamelen. Met oeverwaluwen in de buurt beschikt u zodoende over natuurlijke insectenbestrijders.

Antwerpse haven natuurlijker

Het Antwerpse havengebied is een van de belangrijkste leefgebieden van Europees bedreigde soorten. Maar liefst 90 beschermde dier- en plantensoorten hebben hun leefgebied in de Antwerpse haven. Daarom werd er enkele jaren geleden werk gemaakt van het Soortenbeschermingsprogramma Antwerpse Haven in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos, de Maatschappij Linkerscheldeoever, vzw Natuurpunt, Voka-Alfaport en vertegenwoordigers van de industrie.

Door het realiseren van een netwerk van natuurkerngebieden en corridors waar havenspecifieke fauna en flora zich kan ontwikkelen, krijgt de havenexploitatie en –ontwikkeling alle kansen waardoor economie en natuurbeheer in harmonie met elkaar kunnen bestaan. Het aanleggen van wanden voor oeverzwaluwen kadert in het project ‘De Antwerpse haven natuurlijker’, waarbij extra kansen worden gecreëerd voor enkele van deze havengebonden soorten.

Meer info?

- Meer weten over Soortenbeschermingsprogramma, klik [hier](#).
- Meer weten over de oeverzwaluw, klik [hier](#).
- Voor specifieke vragen kan u terecht bij Natuurpunt Antwerpen Noord (tel. : 03/541.58.25) of Natuurpunt Waasland (tel. : 03/722.15.37).
- Infoborden voor werven kan u aanvragen via het Havenbedrijf (tel: 03/205.24.00).